

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

HEKİMLERİN ve DİĞER SAĞLIK PERSONELİNİN TIBBİ KÖTÜ UYGULAMALAR KONUSUNDA MESLEK SORUMLULUKLARI

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

I- Sağlık Personelinin Mesleki Sorumluluğuna İlişkin Kavramlar;

- Malpraktis
- Tıbbi hizmet
- Bilgi ve beceri eksikliği
- Standart tıbbi uygulama
- Zin verilen risk(komplikasyon)

II- Kişilik Haklarının, Sağlık Personelinin Mesleki Sorumluluğundaki Yeri

III- Sağlık Personelinin Mesleki Yönden Sorumlu Olduğu Kurumlar

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

I- SAĞLIK PERSONELİNİN MESLEK SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN KAVRAMLAR

- **MALPRAKTIK**
- **TIBBİ HİZMET**
- **BİLGE VE BECERİ EKSKİLER**
- **STANDART TIBBİ UYGULAMA**
- **ZARAR VEREN RİSK (KOMPLİKASYON)**

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

MALPRAKTİS :

*Malpraktis ile ilgili olarak
Tıbbi kötü uygulama,
Tıpta yanlış uygulama,
Mesleki acemilik,
gibi de diğer ifadeler kullanılmaktadır.*

Malpraktis kelimesi, kötü uygulama anlamına gelmektedir. Esasında tüm meslekler için kullanılabilir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

*Genel bir tanımlama yapılacak olursa **tıpta kötü uygulama**(malpraktis), hatalı davranı veya görev ihmali sonucu bir yaralanmaya ya da zarara yol açmaktır. Hatalı tedavi ya da tıbbi ihmal diye özetlenebilir.*

*Bir ba ka tanımla **tıpta kötü uygulama** (malpraktis), hekimin hastanın standart tedavisini yaparken ba arısızlı ı, beceri eksikli i ya da ihmali nedeniyle hastaya zarar vermesidir.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Bir Ba ka tanım

“Sa lık personelinin, kasıt veya kusur veya ihmâl ile standart uygulamayı yapmaması, bilgi veya beceri eksikli i ile yanlı veya eksik te histe bulunması veya yanlı tedavi uygulaması veya hastaya tedavi vermemesi ile olu an ve zarar meydana getiren fiil ve durumu”

eklinde oldukça kapsayıcı bir ekilde tanımlanmı tır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Malpraktis tanımlarında yer verilen;

✓ hmal

✓ Kusur

Kusur çe itleri

- ❖ Dikkatsizlik
- ❖ Tedbirsizlik
- ❖ Meslekte acemilik-yetersizlik
- ❖ Özen eksikli i

Alt kavramlarını Tıp Mesle i yönünden kısaca ele almak gerekirse,

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

HMAL: *Mevcut artlarda makul olan hizmet ve bakımı ba aramamak ve meslekte ortalama bilgi ve beceri düzeyine sahip bir hekimin (veya ba ka bir sa lık meslek mensubunun) aynı artlar altında sergileyebilece i performansı gösterememektir.*

KUSUR: *Kısaca olması gereken davranı ta gösterilen irade eksikli i olarak tanımlanır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Tıp Mesle i Uygulamalarındaki Kusur Çe itleri;

Dikkatsizlik: *Bir tıbbi giri im sırasında yapılmaması gerekeni yapmaktır.*

Tedbirsizlik: *Önlenebilir bir tehlikeyi önlemede yetersiz kalmak, geç kalmak, unutmak olarak tanımlanır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Meslekte Acemilik - Yetersizlik: Meslek ve sanatın esaslarını ve optimal klasik bilgilerini bilmemek, temel beceriden yoksun olmak.

Özen Eksikliği: Dikkatsizlik ve tedbirsizlik dışında evrensel tıp de erlerini uygulamamak.

Emir ve Yönetmeliklere Uymamak: Kanun, tüzük ve yönetmelikler ile yetkili idari ve mülki amirin verdi i emirlere uymamak. Örne in **acil hastaya bakmamak, bilimsel tedavi dışında bir tedaviyi uygulamak(arlatanlık), icap nöbete çağırıldı ında gelmemek gibi.**

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

TIBB HİZMETİ: “Kamu ve özel hukuk tesislerine ait hastane, poliklinik, dispanser, sağlık kabini, muayenehane, laboratuvar ve her ne ad altında olursa olsun, bu maksada matuf diğer yerlerde verilen koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi, müdahale, tetkik, tahlil ve rehabilite edici hizmetleri”,

BİLGİ VE BECERİ EKSKİLERİ: “Standart tıbbi uygulamalarda mesleki bilgi veya el becerisi ile donatılmamış hali”,

STANDART TIBBİ UYGULAMA: “Bilimsel olarak kabul edilmiş tıbbi uygulama kurallarına uygun olarak yapılan işlemleri” **eklinde tanımlanmıştır.**

Kaynak: Tıbbi Hizmetlerin Uygulanmasından Doğru Sorumluluk Kanunu Tasarısı'nın 3. maddesi

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Standart tıbbi uygulama yada standart bakım ve uygulama kavramı ile ilgili bir netlik söz konusu de ildir. Ülkemizde, bir takım çalı malar yapılmakla birlikte(Birinci basama a yönelik Tanı ve Tedavi Rehberi gibi), henüz tıbbın her uzmanlık dalı için belirlenmi standart tanı-tedavi protokolleri bulunmamaktadır.

*Halihazırda Standart Tıbbi Uygulamanın ne oldu u, **Bilirki ilik müessesesinden** istifade edilerek belirlenmektedir. Standart tanı ve tedavi protokolleri belirlendi i takdirde, tıbbi uygulamalarda karar verme kolayla aca ı gibi, Bilirki ilik Müesseselerine de büyük kolaylıklar sa lanacaktır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

ZİN VERİLEN RİSK-KOMPLİKASYON:

*“Tıbbi kötü uygulama(Malpraktis)”
ile “izin verilen risk-komplikasyon”
kavramı sık sık karıştırılmaktadır.*

*Tüm tıbbi girişimler belli bir risk taşımaktadır. Zin verilen risk’in tıbbi karlılığı “komplikasyon”dur. Tıbbi girişimler esnasında komplikasyon adı verilen istenmeyen durumlar oluşabilmektedir. Örneğin; **subclavian kateter takılırken pnömotoraks olması, yanık yara bakımında uygun tedaviye rağmen kontraktür gelişmesi v.b.** Bu olaylar bazen sağlık personelinin hatası olarak yorumlanmaktadır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Günümüz hukuk anlayışında, hekimler ve diğer sağlık personeli çalışmalarını "izin verilen risk" kavramı çerçevesinde yerine getirirler. Her tıbbi müdahalenin normal sapmaları ve riskleri vardır.

Tıbbın kabul ettiği normal risk ve sapmalar çerçevesinde yapılan tıbbi müdahaleler dolayısıyla, kötü sonuçlar meydana gelse bile sağlık personeline sorumluluk yüklenmemektedir.

Önemli olan gerekli özenin gösterilmesi ve uygun tedbirin alınmasıdır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

E er komplikasyon,

1. Zamanında farkedilmezse,
2. Farkedilmesine rağmen gerekli önlemler alınmazsa,
3. Farkedilip önlem alınmasına rağmen yerleşik standart tıbbi girişimde bulunulmazsa,

Malpraktis söz konusu olur.

Ancak, “Komplikasyon-Malpraktis” ayırımını yapabilmek için, standartların belirlenerek, neyin komplikasyon(izin verilen risk), neyin malpraktis olduğunun sınırlarının da ortaya konması gerekmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

SONUÇ OLARAK; Tıbbi Kötü Uygulama (Malpraktis),

- Hekim ve diğer sağlık personelinin mevcut artlarda makul olan hizmet ve bakımı bırakmaması,
- meslekte ortalama bilgi ve beceri düzeyine sahip hekim ve diğer sağlık personelinin aynı artlar altında sergileyebileceği performansı gösterememesi,
- normal uygulamanın gereklerinden sapması ve standartlarını düşürmesi,
- bundan bir zararın doğmasıdır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Dünya genelinde Malpraktis ikayet ve davalarının artma nedenleri;

- *Tıbbi bilginin her geçen gün katlanarak artması*
- *Tıbbi teknolojinin geli mesi*
- *Bu teknolojiyi kullanan hekim ve di er sa lık personelinin sayı ve çe itlili inin artması*
- *Tıp meslek mensuplarının yeni uygulama ve teknolojik geli melere yeterince uyum sa layamaması*
- *nsanların hak arama bilincinin artması*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

*Bir hastaya tıbbi hizmet veren sağlık çalışanları diğer meslektaşları tarafından kabul edilecek düzeyde **bilgi ve yetiye sahip olmak** zorundadır.*

*Hekimlerin ve diğer sağlık personelinin farklı yeti ve kabiliyette olabilecekleri kabul edilse de, her sağlık personeli yeni gelişmelerden kendi alanında **belli ölçülerde bilgi sahibi olmaya ve hizmetini test edilmiş, kanıtlanmış metod ve tedavilerle sürdürmeye mecburdur.***

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Tıbbi hizmet veren kişiler, çalı malarını "izin verilen risk - komplikasyon" denilen kavram çerçevesinde yerine getirirler. yi sonuç garantisi vermek zorunda de ildirler; bununla birlikte ortaya çıkan kötü sonuç açıklanabilmelidir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Tıbbi Malpraktis iddiaları irdelenirken, olgular; Hukuk, Etik ve Bakım Standardı ba lamında irdelenmelidir.

- *iddia edilen zararın olu tu u ortam ko ulları, uygulamayı yapan ki inin mesle i,*
- *ki inin mesle ini uygulamak için edinmi olması gereken ortalama bilgi ve beceri düzeyi,*
- *bu düzeyden bir sapma olup olmadı ı;*
- *o ülke ya da yer için kabul edilen ortalama tıbbi bakım standardından bir sapma olup olmadı ı,*
- *zararın iddia edilen hatanın sonucu olup olmadı ı (illiyet ba ı) göz önünde bulundurulmalıdır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

II- K İ L K HAKLARININ, SA LIK PERSONEL N N MESLEK SORUMLULU UNDAK YER

Tıp sanatının u ra alanı, insanın fiziki ve ruhi yapısıdır. Hekimlerin ve di er sa lık personelinin mesleki sorumlulu unun kavranması için, insanın insan olarak sahip oldu u maddi ve manevi de erlerinin (ki ilik hakkı) neler oldu unun bilinmesi gerekir. Çünkü ki ilik hakkının ihlal edilmesi sorumlulu un ana unsurudur.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Tıp ilminin amacı, nasıl ki insanın fiziki ve ruhi yapısındaki bozuklukları düzeltmek ve acılarını azaltmak ise, hukukun da amacı, toplum hayatı içinde, bireylere insan olarak insanca ya ama imkanını sağlamaktır.

Bu amaca ulaşmak için hukuk, insana onun maddi ve manevi değerlerine saygı duymakla kalmaz, insanın gelişmesi ve korunması için zorunlu olan tüm önlemleri alır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Anayasanın 17.maddesinin 1. fıkrasında;

“Herkes, ya ama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.”

Hükmüne yer verilerek, kişinin maddi bedensel ve ruhsal değerlerinden oluşan tüm kişisel hakları teminat altına alınmıştır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

III- SAĞLIK PERSONELİNİN MESLEK YÖNÜNDE SORUMLU OLDUĞU DURUMLAR

Sorumluluk Kavramı:

Sorumluluk, genel anlamıyla kısaca “Bireyin uyum sağlaması, üzerine düştüğü görevleri yerine getirmesi ve kendine ait bir olayın başkaları üzerindeki etkilerinin sonuçlarını üstlenmesi, başkalarının haklarına saygı göstermesi ve kendi davranışının sonuçlarına sahip çıkabilmesi” şeklinde tarif edilebilir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Hukuki anlamda genel olarak sorumluluk; “uyulması gerekli hukuk kurallarına aykırı davranı ın, hesabını verme durumu” olarak tanımlanabilir.

Genel davranı kurallarına aykırılık halinde; haksız fiilden sorumluluk(veya haksız fiil sorumlulu u), borca aykırılık halinde; borca aykırı davranı tan sorumluluk veya sözleşme aykırılık halinde; akdi sorumluluktan bahsedilir.

Özel hukukta(Borçlar Yasası), zararın sonucu olan sorumluluk, ya bir sözleşmenin taraflarınca hiç uygulanmaması veya noksan uygulanmasıyla sözleşme veya kusura dayanan haksız fiilden veya yasadandan do ar.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Hekimlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili düzenlemeler;

- a-Tababet ve uabati Sanatlarının Tarz-ı crasına Dair Kanun,**
- b- Umumi Hıfzısıhha Kanunu,**
- c- Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi,**
- d- TTB Hekimlik Meslek Eti i Kuralları,**
- e- Türk Tabipleri Birli i (TTB) Kanunu,**
- f- TTB Disiplin Yönetmeli i**

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

SAĞLIK PERSONELİNİN MESLEK YÖNÜNDEN SORUMLU OLDUĞU DÖRT ESAS DURUM

- 1- HUKUK SORUMLULUK**
(Adli Yargı-Tazmin Davası)
- 2- CEZA SORUMLULUK**
(Adli Yargı-Ceza Davası)
- 3- KURUM İÇİ SORUMLULUK**
(Kurum İçi Soruşturma)
- 4-MESLEK KURULLARINA KARŞI SORUMLULUK**
(Tabip Odası vb. incelemeleri)

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

1- HUKUK SORUMLULUK **(ADL YARGI-TAZMİN DAVASI)**

Tıp Mesleği uygulanırken bir zarar ortaya çıkarsa, bu durumda hukuki sorumluluk devreye girer. Ülkemizde tıp sanatını uygulayan kişilerin neden olacağı zararların tazmini için özel kanun maddeleri bulunmamaktadır. Böyle bir durumda hukuk mahkemesi tarafından “Borçlar Kanununun” ilgili maddeleri, bu kişilere de uygulanır.

Hekim ve diğer sağlık personelinin mesleki yönden hukuki sorumluluğunun esasının sözleşme veya haksız fiile dayandığı doktrinde ve yargı kararlarında belirtilmektedir.

Zarara uğrayan hasta, hekim yada diğer sağlık personelinden haksız fiile yada sözleşme aykırılığına dayanarak maddi ve manevi tazminat talep edebilir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Bu bölümde hukuki sorumluluk yönünden;

- *Sağlık personelinin kusuru,*
- *Tıbbi müdahalenin hukuka uygunlu u için gerekli şartlar,*
- *Sağlık personelinin sözleşme medenî do an sorumlu u,*
- *Haksız fiilden do an sorumlulu u*

ncelenecektir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

❖ Sağlık Personelinin Kusuru

Kusura dayanan sorumluluğun önemli bir artışı, failin belirlenmesinde failin kusurlu olmasıdır.

***Kusur**, Borçlar Kanunu'nda tarif edilmiş deildir. Esasen kusur, üzerinde görüş birliği bulunmayan ve açık tarifi yapılmamış bir kavramdır.*

***Kusur** için çeşitli tanımlar verilebilir; **kusur**, “hukuk düzenince kınanabilen davranıştır”, “başka türlü davranış olanağı varken ve zorunlu iken o şekilde davranmamış, sorumluluğun söz konusu olduğu olaydaki gibi davranmış olmasıdır”, “olması gereken davranışı gösteren irade eksiklidir”, “eylemi ile ilgili hakkında yürütülen bir de er yargısıdır”*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

***Kast**, kusurun en ağır derecesidir. **Kast**, failin hukuka aykırı sonucu tasavvur ettiğini (bu sonucun bilincinde olduğunu) ve bu sonucu istediğini ifade eder.*

***hmal** ise, failin hukuka aykırı sonucu arzu etmemesine rağmen, bu sonucun meydana gelmemesi için iradesini yeter derecede kullanmaması, hal ve artların gerektirdiği dikkati ve özeni göstermemesidir.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

*Sağlık Personeli açısından **kusuru** ele alacak olursak, tıp mesleğinin icra edilmesinin çeşitli yönlerden özellikler taşıdığı görülecektir. Bir yandan, hukuka aykırı bir durum ortaya çıktığında, malpractice ve komplikasyon ayrımı iyi yapılmazsa, diğer mesleklere göre sağlık personeli açısından haksızlıklara yol açılabilecektir.*

*Öte yandan burada **zarar mala değil, doğrudan doğruya kişilerin hayatlarına, sıhhatlerine verildiğinden**, sağlık personelinin diğer meslek mensuplarından çok daha titiz davranmaları gerekmektedir.*

Bu gerekçelerle sağlık personelinin kusurlarının değerlendirilmesi konusunda çok farklı ve zıt görüşlerin savunulduğunu görülmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin K. 1983/1783 sayılı kararında;“...Davalı operatör doktorun, davacının vücudunda ameliyat esnasında 2 metre uzunlu unda gazlı bezi unutması, bizatihi sorumlu olmasını gerektirir a ır bir ihmaldir.Sırf bu niteli i itibarıyla, olayın bir uzman önünde incelettirilmesine de ihtiyaç yoktur. Yüksek Sa lık urasının olayın en normal dikkat ve özen zorunlulu unu bir yana iterek gazlı bezin ameliyat sahasında unutulmasını nadide de olsa mümkün olaylardan kabul etmesi yetersiz olup ayrıca sorunun niteli ini kavramaktan da uzaktır. Bu görüşü , Usulün 275 ve ardından gelen maddeleri hükmünce mahkemeyi ba lamayacaktır. Kaldı ki; maddi olgu ekinde ortaya çıkmı ve çeki mesiz durumların bilirkı i aracılı ı ile tekrar incelenmesine de gerek yoktur. Öyleyse, gazlı bezin vücutta unutuldu u çeki mesiz oldu una göre bu açık olgu kar ısında, doktorun objektif a ır kusurunun varlı ı kabul edilmeli, doktorun kusurlu olup olmadı ının bilirkı iye incelettirilmesine ihtiyaç duyulmamalıdır” ekinde hüküm belirtilmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Bir tıbbi müdahalenin hukuka uygun olması için gerekli artlar;

- *Tıp mesleğini icraya kanunen yetkili olmak*
- *Hastanın rızası*
(*Aydınlatılmış Onam ya da Bilgilendirilmiş Rıza*)

Hastanın rızasının hukuken geçerli olabilmesi için;

- *Yapılan tıbbi müdahale için haklarıyla kabili telif olmalıdır*
- *Rıza serbestçe verilmiş olmalıdır*
- *Sağlık personeli tarafından tıbbi müdahaleye ilişkin açıklama ya da aydınlatma yükümü yerine getirilmiş olmalıdır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Yargıtay 4. HD.’nin 07.03.1977 tarih E. 976/6297, K. 2541 sayılı kararına göre: “...hasta tehlikelere karşı kendisi karar verebilir. Tıbbi müdahaleler ve hekimin giriştiği eylemler kişinin sağlığını, vücut bütünlüğünü ilgilendirdiği için bunların gerçekleştirilmesine karar verme yetkisi hekime değil, müdahalelere maruz kalacak kişiye, hastaya aittir.”

Yargıtay 4. HD.’nin E. 964/6458, K. 4925 sayılı kararına göre ise: “Davalıya yöneltilen kusur, ameliyatın küçümsenerek muhtemel sonuçların davacıya anlatılmamasıdır. Davalının bu yolda hareket etmesinin hastanın maneviyatını kuvvetlendirmek bakımından faydalar sağlayacağı genel olarak kabul edilmektedir.”

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Sa lık Personelinin Sözle meden Do an Sorumlu u

Hekim ve sa lık personeli ile hasta arasında rızaya dayanan bir ili ki oldu undan, hukuki sorumlulu un esas ı sözleşme ye dayandırılmaktadır. Buna kar ın, sözleşmenin niteli inin ne oldu u konusunda de i ik görüşler ileri sürülmektedir.

*Bu yoldaki tartı malar **hizmet** (Aile Hekimli i), **istisna-eser** (estetik ameliyatlar) ve bugün genel kabul gören **vekalet** sözleşmeleri üzerinde toplanmı tır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Sözle meye dayanan hukuki sorumlulukta hukuka aykırılık;

Sözle meye aykırılık ekinde belirlenmekte,

Bunun dı nda;

Zarar

llyet ba ı

Kusur

Kavramları burada da söz konusu olmaktadır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Sa lık Personelinin Haksız Fiilden Do an Sorumlulu u

Borçlar Kanunu'nun 49. maddesine göre, hukuka aykırı kusurlu bir fiille ba kasına zarar veren kimse bu borcu tazmine mecburdur. Böylece haksız fiilden do an sorumluluk tazminat borcunun kayna ını olu turmaktadır.

Haksız fiil bir kimsenin hukuk mevzuatı ile yapmaya mecbur oldu u bir eyi yapmaması veya yapmaması gereken bir eyi yapmasıdır.

***Haksız fiiller kusura dayanan ve kusura dayanmayan sorumluluk** olarak iki büyük bölüme ayrılırlar. Yasaların özel olarak düzenledikleri kusura dayanmayan sorumluluk halleri dı unda, kural olarak her haksız fiil sorumlulu u, kusura dayanan sorumluluk olarak kar ımıza çıkar.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Haksız Fiilin Unsurları;

- *Hukuka Aykırılık,*
- *Kusur*
- *Zarar*
- *Fiil ile meydana gelen zarar arasındaki illiyet ba ı*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Kamu Sağlık Kurullarında Yapılan Tıbbi Uygulamalardan Do an Hukuki Sorumluluk ;

*Kamu sağlık kurullarına başvuran hasta ile kamu sağlık kurulu u yada kamu personeli arasında bir sözleşme ilişkisi yoktur. Kamu sağlık kurulu unun hastaya karşı **akdi sorumluluğundan** söz edilemez. Hasta kamu hizmetlerinden yararlanan bir kişidir.*

Bu yüzden kamu sağlık kurulu unca sunulan sağlık hizmeti yüzünden meydana gelen zarar nedeniyle, olayın özelliğine göre, devlet veya ilgili kamu tüzel kişisi aleyhine idare hukuku esasları çerçevesinde dava açılır.

*Anayasanın 125.maddesi, yönetimi(idare-devlet) kendi eylem ve işlemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü tutmu tur. darenin sorumluluğ u **kusursuz sorumluluktur.***

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Anayasanın 129.maddesinin 5.fikrasına göre “Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken i ledikleri kusurlardan do an tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdi i ekil ve artlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir”. Bunun benzeri bir hüküm 657 Sayılı DMK 13. maddesinde de vardır.

*Memurun sorumlulu u devlete yönlendirildi inden dava ancak idare-devlet aleyhine açılabilir. **Bu kural memura verilen idari yetki ve görevle sınırlıdır. Yetki ve görevi a an onunla ba da mayan davranı larda özellikle kasdi eylem ve davranı larda do rudan memura kar ı dava açılabilir.***

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

2- CEZA SORUMLULUK **(ADL YARGI-CEZA DAVASI)**

Hekimler ve diğer sağlık personelinin mesleki yönden “tıbbi kötü uygulamalar” dolayısıyla, yalnızca hukuki değil cezai sorumluluğu da bulunmaktadır. Bu tür suçlar dolayısıyla Ceza Mahkemelerinde yarganırlar. Cezai sorumluluktan bahsedebilmek için somut olay içindeki davranışın, “suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca” yasada açık olarak suç sayılması gereklidir.

Bu durum 5237 Sayılı yeni T.C.K’nun 2.maddesinin 1.fikrasında; “ Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz...” ekinde açıkça ifade edilmiştir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Hekimler ve diğer sağlık personeli, tıp sanatını hastalar üzerinde, tedavi etmek amacıyla uygulamaktadır. Bu amaçla yapıldığı içindir ki, kişinin yasalarca korunan beden bütünlüğü ihlal edilse dahi tıbbi el atma ve yardım hukukun korunmaktadır.

Tıbbi yardım ve el atmaların korunması, hukuka uygun oldukları sürece söz konusudur ve sınırsızdır.
*Hukuka uygunluk sınırı olmadığı anda, hekim ve diğer sağlık personelinin **hukuki sorumluluğu yanında cezai sorumluluğu da** ortaya çıkmaktadır.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

5237 Sayılı yeni TCK'nuna göre KAST ve TAKS R

Cezai sonuçların yüklenilmesi olarak belirtilen, cezai sorumlukta hukuka aykırılık; kusurun çe idine göre, kasttan do abilece i gibi taksirden de do abilmektedir.

KAST ; 5237 Sayılı Yeni **TCK MADDE 21.** (1) Suçun olu ması kastın varlı na ba lıdır. Kast, suçun kanunî tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. (2) Ki inin, suçun kanunî tanımındaki unsurların gerçekleştirilmesine ra men, fiili i lemesi hâlinde **olası kast** vardır...

TAKS R; 5237 Sayılı Yeni **TCK MADDE 22.** ...(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülü üne aykırılık dolayısıyla, bir davranı n suçun kanunî tanımında belirtilen neticesi öngörülmemeyerek gerçekleştirilmesidir. (3) Ki inin öngördü ü neticeyi istememesine kar ın, neticenin meydana gelmesi hâlinde **bilinçli taksir** vardır; bu hâlde taksirli suça ili kin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

5237 SAYILI YEN TCK'DA (M.21,22)

KAST;

- ✓ *Do rudan kast,*
- ✓ *Olası kast*

TAKS R;

- ✓ *Bilinçsiz Taksir*
- ✓ *Bilinçli taksir*

Olarak ikiye ayrılmı tır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Özellikle Olası Kast, Kast ve Bilinçli Taksir kavramları birbirine karı tırılabilir tartı malı kavramlardır.

Kasta dayalı sorumlulukla taksire dayalı sorumlulu u ayıran husus; failin neticeye yönelik isteme unsurudur. Fail neticeyi istiyorsa kast sorumlulu u, öngörmüyorsa-do al olarak öngörmedi i bir eyi istemesi mümkün de ildir-taksir sorumlulu u mevcuttur. Bu ikisinin arasında, bilinçli taksir ve olası kast kavramları mevcuttur.

Bunların ortak noktası, neticenin tasavvur edilmi ; öngörölmü olmasıdır. Ayrıldıkları nokta ise, olası kastta(olursa olsun kasti) neticenin göze alınmı olması sebebiyle istenmi sayılması, bilinçli taksirde ise kesin olarak neticenin istenmemesi söz konusudur.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Sağlık Personelinin mesleki yönden “tıbbi kötü uygulamalar” nedeniyle karşılaştıkları 5237 Sayılı yeni TCK maddelerini kısaca özetlemek gerekirse;

1) Kasıtlı Suçlar

Kasten adam öldürme:

Kasten adam öldürmek suçunu oluşturan ve Ötanazi dışında tababet ve uabacı sanatı ile bilerek ve isteyerek bir insanı öldürmek yan yana görülemeyecek bir durumdur. Yeni TCK’da bu durumda belirgin bir de iktik olmu tur.

Kasten öldürmenin ihmali davranışla (olası kast) i lenmesi baki ı altındaki 5237 Sayılı Yeni TCK’nın 83. maddesindeki hüküm ile ihmali bir davranışla bir neticenin meydana gelmesine sebebiyet veren kişinin neticeyi önlemek hususunda hukuken yükümlü olması öngörülmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

*Bu yeni kanun maddesine öyle bir örnek verebiliriz. Eğer bir hekim ameliyat etti i bir hastasında ameliyattan sonra komplikasyon meydana geldi i zaman, hastasını muayene etmekten kaçınır ve ölüm meydana gelir, ölümden sonra yapılan otopside ölüm ile ameliyat arasında ili ki kurulursa hekim “**olası kast**” suçu ile suçlanabilecektir.*

Ötanazi** kasten adam öldürmek suçunu olu turur. TCK 81. maddesi gere i müebbet hapis cezası gerektirir. **Anomalili do an bir bebe in öldürülmesi veya yardımcı olunması da bu suç kapsamındadır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Kasten adam yaralama

*Yine aynı ekilde **kasten adam yaralama suçuda**, tababet ve uabatı sanatı ile bilerek ve isteyerek bir insana zarar vermek yan yana görülemeyecek bir durumdur.*

*Ancak hekim ve di er sa lık personelinin, yukarıda izah edilen **olası kast** kavramı nedeniyle, 5237 Sayılı Yeni TCK'nun 86 ila 88.maddelerinde düzenlenen “**Kasden Yaralama**” suçuyla da suçlanabilecekleri gözardı edilmemelidir.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

2) Taksirli Suçlar

765 sayılı eski TCK'da taksir “tedbirsizlik veya dikkatsizlik, meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere uymama” neticesi olarak bir ahsın yaralanması veya ölmesi durumunda 455. ve 459. kanun maddeleri kullanılmakta idi.

5237 Sayılı yeni TCK'da Taksir 22. madde de tanımlanmıştır. Bu kanun maddesinin 2. fıkrasında “Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmemeyerek gerçekleştirilmesi” olarak tarif edilmiştir, 3. fıkrada yeni bir uygulama getirilmiştir ve burada “Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suçta ilkinin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır” denilmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

5237 sayılı yeni TCK'nun da taksirle adam öldürme ve yaralama fiilleri ile ilgili olarak;

TCK. mad.85' de; taksirle bir insanın ölümüne neden olan ki i 2 yıldan 6 yıla kadar hapis cezasına çarptırılır (ERTELEME olabilir).

TCK mad.89'da; (1) taksirle ba kasının vücuduna acı veren veya sa lı ının ya da algılama yetene inin bozulmasına neden olan ki i 3 ay-1 yıl hapis cezası veya adli para cezası, (2) duyu veya organlardan birinin i levinin sürekli zayıflaması, kemik kırılması, sürekli konu ma zorlu u, yüzünde sabit iz, prematüre do uma neden olmu sa, ceza yarısı oranında arttırılır, (3) iyile mesi olanaksız bir hastalık veya bitkisel hayata, duyu ve organ fonksiyon kaybına, konu ma ve çocuk yapma yetene inin kaybolmasına, dü ü e, yüzün sürekli de i imine neden olmu sa ceza bir kat arttırılır.

Her iki maddede taksirli suçları içerir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

“Gerekti i hâlde dâhiliye konsültasyonu istemeyip hastanın eker komasına girmesine yol açan bevliye uzmanı doktorun kusurlu eylemi ile sonuç arasında illiyet ba ı bulundu undan 459. maddenin (5237 sayılı TCK.’nın 89. md.) uygulanması gerekti i” (Y.4.C.D. 20.12.1994, 1993/8852-1994/1197),

“Röntgen çekilmeden (göze giren çivinin çıkartılması için) ameliyat yapma eylemi görevi savsama suçunu olu turur. Ancak, gözün kaybedilmesi ile bu kusur arasında illiyet ba ı bulunması hâlinde 5237 sayılı TCK.’nın 89. maddesindeki suç olu ur” (Y.C.G.K. 11.2.1991, 4-311/17).

“Devlet Hastanesinde pratisyen hekim olan sanı ın, olay günü karın bölgesinden ya amsal tehlike olu turur biçimde yaralanma sonucu hastaneye getirilen ma duru, yeterince muayene etmeden, diki atma i lemini de sa lık memuruna yaptırıp, gözlem altında tutmadan, gerekli tıbbi özeni göstermeksizin evine göndermekten ibaret eyleminin, 765 sayılı TCY’nin 230. maddesine uyan görevi savsama suçunu olu turaca ı gözetilmeden, ö eleri olu mayan tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu yaralama eyleminden hüküm kurulmasının yasa‘ya aykırı oldu u” (Y.4.C.D. 23.12.2002),

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

3- Yine Çocuk Düürtme ve Kısırla tırma suçlarını düzenleyen 5237 Sayılı yeni TCK'nun 99 ve 101.maddeleri, insan üzerinde deney suçunu düzenleyen 90.madde, organ ve doku ticaretini düzenleyen 91.maddelerine göre de hekim ve di er sa lık personeli mesleki sorumlulukları nedeniyle suçlanabilirler.

4- Meslekten Men Cezaları;

5237 Sayılı Yeni TCK'nun 53.maddesinde; ki i, kasten i lemi oldu u suçtan dolayı hapis cezasına mahkumiyet sonucu (1/e) bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteli indeki meslek kurulu unun iznine tabii bir mesle i kendi sorumlulu u altında serbest meslek erbabı olarak icra etmekten yoksun bırakılır(Süresiz), (6) meslekten men(3 ay-3 yıl) Belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdi i dikkat ve özen yükümlülü üne aykırılık dolayısıyla i lenen taksirli suçtan mahkûmiyet hâlinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilir(geçici).

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

3- DAR SORUMLULUK **(KURUM ÇI SORU TURMA)**

Kamuda çalı an hekim ve di er sa lık personeli çalı tı ı kurumun ortaya koydu u kanun ve yönetmeliklere uymak zorundadır. E er ki i bu sorumluluklarının dı na çıkarsa kurum tarafından atanacak bir soru turmacı tarafından kusur yada kasdının bulunup, bulunmadı ı ara tırılır.

Bu kapsamda mesleki yönden Tıbbi kötü uygulamalar konusunda hekim ve di er sa lık personelinin kusur yada kasdı tespit edildi i takdirde, kendi mevzuatlarına göre disiplin cezası ile tecziye edilirler. Örne in Devlet Hastanelerinde çalı an hekim ve di er sa lık personeli tespit edilen kusurlu ve kasıtlı fiilleri için, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. md.ne göre “Uyarma”, “Kınama”, “Aylıktan Kesme”, “Kademe lerlemesinin Durdurulması” gibi cezalarla tecziye edilirler.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

4-MESLEK KURULU LARINA KAR I SORUMLULUK

(TAB P ODASI, ECZACI ODALARI v.b. NCELEMELER)

Hekimlik, Di Hekimli i, Eczacılık v.b meslekleri yerine getiren ki ilerin mesleki açıdan kendi meslek odaları ve birliklerinin uyulmasını art ko tu u tüzük, yönetmelik ve di er düzenlemelerdeki deontolojik ve etik kurallara da uymak zorundadırlar.

*Örne in Di hekimleri dı ndaki hekimler Türk Tabipler Birli i'nin art ko tu u tüzük, yönetmelik ve di er düzenlemelerdeki deontolojik ve etik kuralların dı na çıkarlarsa ilgili Tabip Odası hekimi Onur Kuruluna sevk eder. Oda yönetim kurulu kararıyla, Onur kurulunca soru turma ve yargılama yapılır. Bu kararların temyiz mercii TTB Yüksek Onur Kuruludur. Bu yargılama sonunda, hekimlerin kusuruna göre **UYARI, PARA CEZASI ve MESLEKTEN MEN CEZALARI** gibi cezalar verilebilmektedir.*

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

Ancak, Danı tay 8. Dairesinin 25/09/2000 tarih ve 2537 Esas Nolu, 20/03/2002 tarih ve 4960 Esas Nolu, 07/10/2002 tarih ve 4095 Esas Nolu kararlarında oldu u gibi,

“Kamu personeli olan hekimlere kamu görevleriyle ilgili Türk Tabipleri Birli ince disiplin cezası verilemeyece i”

Hakkında Danı tay Kararları oldu u gözardı edilmemelidir.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Denetim ve Değerlendirme Daire Başkanlığı

TE EKKÜRLER